
opgave 3 De Nederlandse inlichtingendienst AIVD

Bij deze opgave horen de teksten 5 tot en met 7 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Eind november 2013 maakte *NRC Handelsblad* bekend dat de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) inbreekt op servers van internetfora en op die manier gegevens van alle gebruikers verzamelt. Volgens deskundigen is deze werkwijze in strijd met de wet (tekst 5). D66-leider Pechtold zei naar aanleiding van de onthullingen in *NRC Handelsblad* een parlementaire enquête te willen naar de manier van werken van de Nederlandse inlichtingendiensten (tekst 6). Enkele dagen later kwam de commissie-Dessens met een evaluatierapport over de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, waarin gepleit wordt voor meer bevoegdheden voor de AIVD (tekst 7).

Lees tekst 5.

De kritiek van hoogleraar Gerrit-Jan Zwenne op de handelwijze van de AIVD verwijst naar één van de beginselen van de rechtsstaat. (regels 29-33)

- 1p 11 Welk beginsel van de rechtsstaat wordt volgens de hoogleraar aangetast in de regels 1 tot en met 8?

Uit de regels 13 tot en met 28 van tekst 5 zou je kunnen concluderen dat de AIVD een ander beginsel van de rechtsstaat heeft geschonden.

- 2p 12 Welk ander beginsel van de rechtsstaat zou volgens de regels 13 tot en met 28 geschonden zijn door de werkwijze van de AIVD? Geef aan wat dit beginsel inhoudt.

Lees tekst 6.

D66-leider Alexander Pechtold en Kamerlid Van Raak (SP) willen een parlementaire enquête naar het functioneren van de Nederlandse inlichtingendiensten.

- 2p 13 – Wat houdt een parlementaire enquête in?
– Onder welke hoofdtaak van het parlement valt het enquêterecht?

Zie de regels 17 tot en met 27 van tekst 6.

Kamerlid Van Raak spreekt over 'vergaande gevolgen'. Hij bedoelt dat deze kwesties tot gevolg kunnen hebben dat de minister moet aftreden.

- 1p 14 Welk middel hebben Kamerleden tot hun beschikking om de minister tot aftreden te dwingen als ze niet tevreden zijn over haar/zijn functioneren?

Gebruik tekst 7.

In de politiek is er discussie ontstaan over de bevoegdheden van de AIVD.

- 2p **15** Leg uit in welke fase van het systeemmodel het Nederlandse besluitvormingsproces over de bevoegdheden van de AIVD zich bevindt volgens tekst 7.

Gebruik tekst 7.

Het voorstel van de Commissie-Dessens om de AIVD meer bevoegdheden te geven, heeft te maken met het dilemma van de rechtsstaat.

- 4p **16**
- Wat houdt het dilemma van de rechtsstaat in?
 - Geef een citaat uit tekst 7 waaruit dit dilemma blijkt.
 - Leg uit dat het voorstel van de Commissie-Dessens te maken heeft met het dilemma van de rechtsstaat.

opgave 3 De Nederlandse inlichtingendienst AIVD¹⁾**tekst 5****AIVD hackt internetfora, ‘tegen wet in’**

De Nederlandse inlichtingendienst AIVD breekt in op de servers van internetfora. Op die manier worden de gegevens van alle gebruikers van die webfora verzameld. Vaak zijn dat onbekende personen van wie nog niet is vastgesteld of zij een bedreiging zijn voor de rechtsorde. Dat blijkt uit een geheim document van de Amerikaanse inlichtingendienst NSA, dat is gelekt door voormalig NSA-medewerker Edward Snowden.

Deskundigen vinden dat de werkwijze van de AIVD in strijd is met de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv).

Op grond van deze wet uit 2002 mag de AIVD ‘speciale bevoegdheden’ inzetten tegen staatsgevaarlijke personen of organisaties. Daaronder valt ook de bevoegdheid om in te breken op computers. Maar deze wet is niet toegesneden op nieuwe vormen van hacken, waarbij hele netwerken worden geïnfecteerd en de data van grote aantallen gebruikers in één keer kunnen worden weggesluisd.

(...)

Gerrit-Jan Zwenne, hoogleraar recht in de informatiesamenleving aan de universiteit Leiden, vindt dat de AIVD met deze handelwijze een pijler onder de rechtsstaat ‘afzaagt’. (...)

naar: NRC Handelsblad, 30 november 2013

noot 1 AIVD: De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst is een Nederlandse geheime dienst die zowel verantwoordelijk is voor de binnenlandse veiligheid, als voor het vergaren van inlichtingen uit het buitenland. Deze dienst valt onder het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

tekst 6

Pechtold wil parlementaire enquête over afluisteren AIVD

D66-leider Alexander Pechtold wil dat er een parlementaire enquête komt naar de manier van werken van de Nederlandse inlichtingendiensten 5 AIVD en MIVD¹). Pechtold zei dat zaterdag in het radioprogramma Tros Kamerbreed in reactie op een nieuwe publicatie in *NRC Handelsblad*. In de 10 krant stond dat de AIVD de wet zou overtreden door in te breken op servers van internetfora en gegevens van gebruikers te verzamelen.

“De tijd van afwachten is nu wel voorbij. Het is zaak uit te zoeken of

15 onze diensten hebben gewerkt binnen de wet”, meent Pechtold.
(...)

Vergaande gevolgen

Ook van Ronald van Raak (SP) mag er een parlementaire enquête komen. 20 Het lijkt er volgens hem op dat Nederland nauw betrokken is bij de Amerikaanse afluisterpraktijken en dat minister Plasterk (Binnenlandse Zaken) de Kamer niet juist heeft 25 geïnformeerd. Beide kwesties kunnen vergaande gevolgen hebben, vindt hij.

naar: de Volkskrant, 30 november 2013

noot 1 MIVD: De Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst levert inlichtingen en veiligheidsinformatie op het gebied van defensie.

tekst 7

Commissie-Dessens: Geef AIVD meer bevoegdheden

De Nederlandse inlichtingendiensten AIVD en MIVD moeten internet- en telefoonverkeer ongericht kunnen 'verkennen en analyseren'. Dat
5 bepleit een commissie onder leiding van oud-topambtenaar Stan Dessens in het evaluatierapport over de Wet op de inlichtingen- en veiligheids-
10 commissie om een verruiming van de elektronische spionagebevoegdheden van de diensten.

Het gaat bijvoorbeeld om e-mails via kabel, 3G en 4G, aldus Dessens. Wel
15 moet iedere activiteit van de diensten "expliciet persoonlijke goedkeuring

krijgen van de minister", en mag de toezichthouder CTIVD¹⁾ de activiteiten laten staken "als hij bezwaar
20 ziet". "Het gaat om de balans tussen effectiviteit en waarborgen van de rechtsstaat", aldus Dessens.

Hiermee pleit de commissie voor een grote renovatie van de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (Wiv) uit 2002. (...)

De diensten mogen nu wel ongericht (grootscheeps) communicatie door de ether onderscheppen, maar geen
30 'kabelgebonden' data. Dat beperkt de diensten te veel in hun activiteiten, constateert Dessens. (...)

naar: de Volkskrant, 2 december 2013

noot 1 CTIVD = Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten